

कार्यकारी सारांश

रोलिंग मिलद्वारे उत्पादन क्षमतेचे नियमितीकरण आणि विस्तार 3,96,000 TPA वरून 4,50,000 TPA आणि M.S. च्या उत्पादनाचा विस्तार वाढविणे. सनविजय रोलिंग अँड इंजिनिअरिंग लि. द्वारा इंडक्शन फर्नेसद्वारे बिलेट्स 2,00,000 ते 3,00,000 TPA पर्यंत वाढविणे

प्लॉट क्र. B- 202 ते 206, MIDC बुटीबोरी, तहसील – हिंगणा,
जिल्हा – नागपूर, महाराष्ट्र

प्रकल्प प्रस्तावक

मेसर्स सनविजय रोलिंग अँड इंजिनिअरिंग लिमिटेड

तर्फे

पर्यावरणीय सल्लागार

पोल्यूशन & इकॉलॉजी कंट्रोल सर्विसेस

Accreditation no.: NABET/EIA/2023/SA 0165 Valid upto 08th September 2023

सप्टेंबर 2023

कार्यकारी सारांश

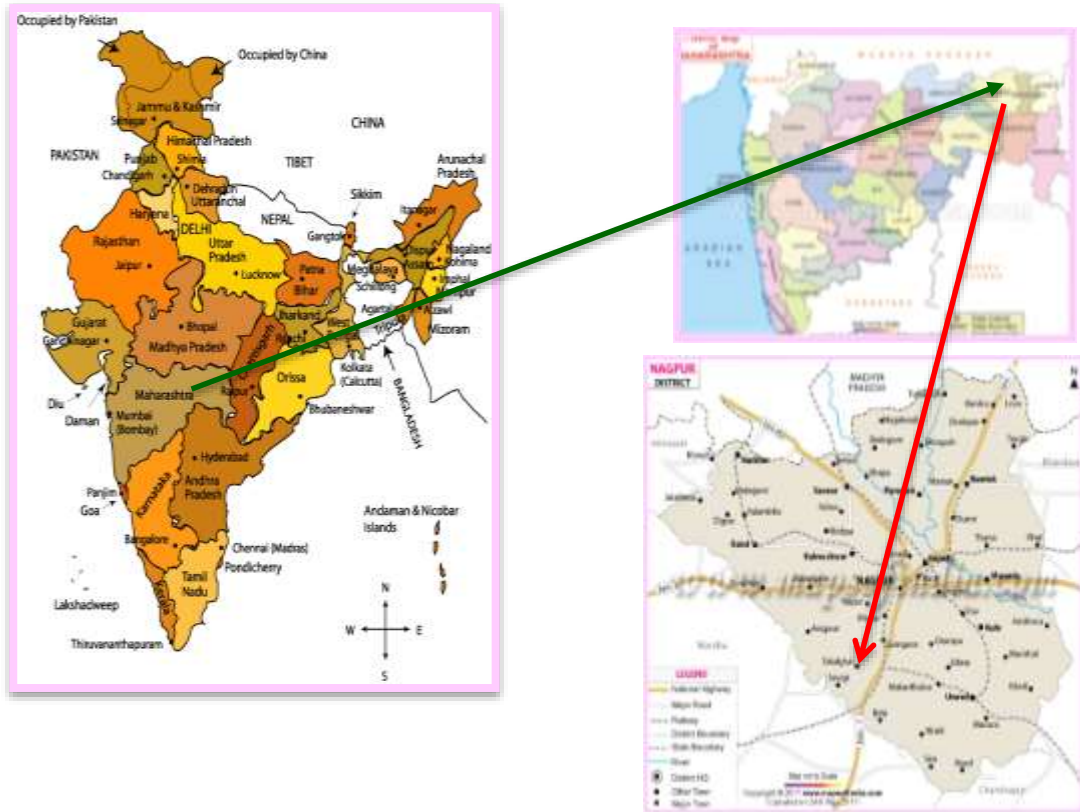
1.0 प्रस्तावना

मेसर्स सनविजय रोलिंग अँड इंजिनीअरिंग लिमिटेड ह्यांनी प्लॉट क्र B-202, 203, 204, 205 आणि 206 MIDC बुटीबोरी, तहसील – हिंगणा, जिल्हा – नागपूर, महाराष्ट्र येथे अनुक्रमे रोलिंग मिलच्या माध्यमातून उत्पादन क्षमता 3,96,000 TPA ते 4,50,000 TPA पर्यंत वाढविणे व इंडक्शन भट्टीद्वारे एम. एस. बिलेटच्या उत्पादनाचे नियमितीकरण आणि 2,00,000 ते 3,00,000 पर्यंत विस्तारितकरण्याचा प्रस्ताव केलेला आहे.

2.0 प्रकल्पाची संक्षिप्त माहिती

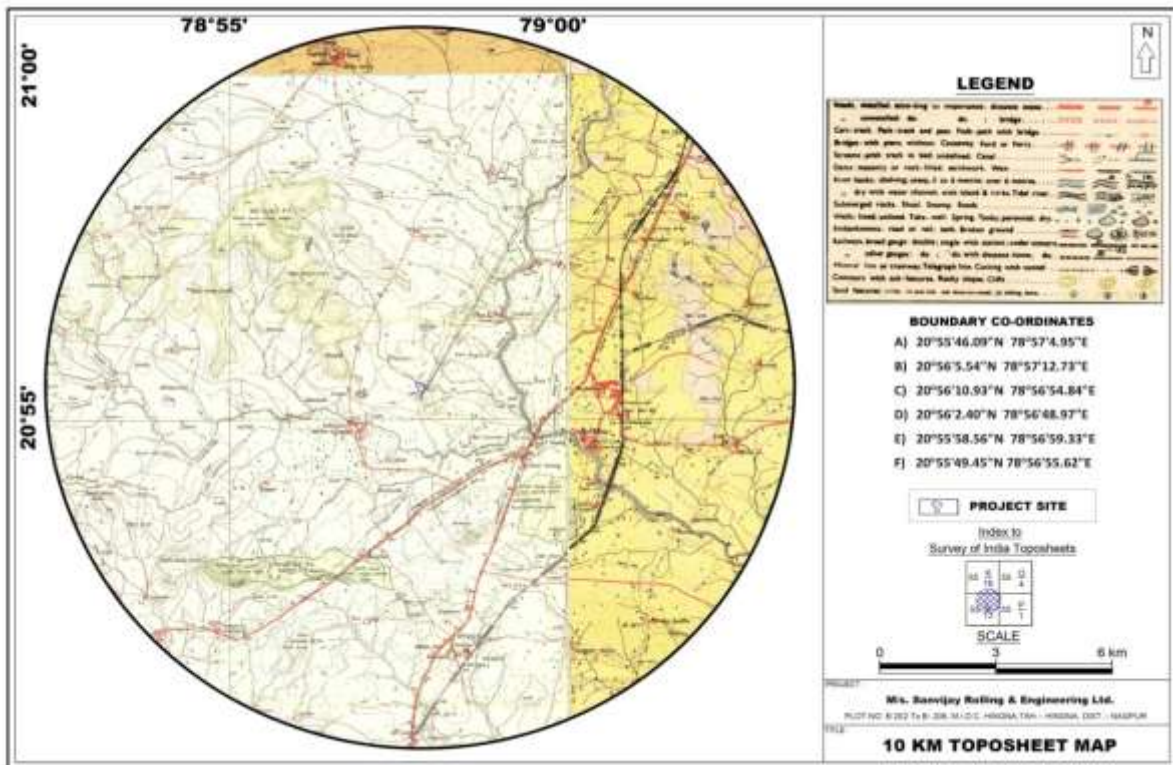
प्रकल्पाचे नाव	मेसर्स सनविजय रोलिंग अँड इंजिनीअरिंग लिमिटेड			
प्रकल्प स्थळ	प्लॉट क्र. B-202, ते 206, MIDC बुटीबोरी, तहसील – हिंगणा, जिल्हा – नागपूर, महाराष्ट्र			
एकूण क्षेत्र	26.96 हे.			
उत्पादन क्षमता	रोलिंग मिलच्या माध्यमातून उत्पादन क्षमता 3,96,000 TPA ते 4,50,000 TPA पर्यंत वाढविणे व इंडक्शन भट्टीद्वारे एम. एस. बिलेटच्या उत्पादनाचे नियमितीकरण आणि 2,00,000 ते 3,00,000 पर्यंत विस्तारितकरण.			
कच्च्या मालाची आवश्यकता	प्रकल्पासाठी एकूण कच्च्या मालाची आवश्यकता खालील तक्त्यामध्ये दिली आहे.			
	अनु क्र.	कच्च्या माल	सद्याची आवश्यकता (TPA)	प्रस्तावित आवश्यकता (TPA)
	रोलिंग मिल			
	1.	बिलेट	4,21,080	57,420
	2.	कोळसा	30,500	4,000
	SMS			
	1.	स्पॉन्ज आयरन	161000	80500
	2.	स्क्रॅप	42000	21000
	3.	पलक्स	3000	1500
	4.	सिलिको मॅग्निज (फेरो)	3000	1500

पाण्याची आवश्यकता	पाण्याची आवश्यकता : 615 KLD विद्यमान : 425 KLD प्रस्तावित : 190 KLD स्त्रोत : MIDC
विजेची आवश्यकता	विस्तारीकरण प्रकल्पासाठी एकूण 35 मेगावॉट विजेची आवश्यकता असेल स्त्रोत : राज्य विद्युत मंडळ
मनुष्यबळ	विस्तारानंतर एकूण : 350 (विद्यमान : 200, प्रस्तावित : 150)
जवळचे रेल्वे स्टेशन	बुटीबोरी रेल्वेस्टेशन : 6.5 कि.मी. (पू.)
जवळचे विमानतळ	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर इटरनॅशनल विमानतळ : 20.0 कि.मी. (उ.उ.पू.)
प्रकल्पाचे मुल्य	विद्यमान : रू. 257.5 करोड प्रस्तावित : रू. 60 करोड एकूण : रू. 317.5 करोड

स्रोत : mapsofindia.com

स्थळ दर्शक नकाशा

स्रोत : SOI टोपोशीट

स्थलाकृति नकाशा

प्रकल्पाचे वर्णन

कच्च्या सामग्रीची आवश्यकता : प्रकल्पासाठी सद्याचे आणि प्रस्तावित कच्च्या मालाची आवश्यकता खालीलप्रमाणे आहे.

कच्च्या मालाची आवश्यकता

अनु क्र.	कच्च्या माल	सद्याची आवश्यकता (TPA)	प्रस्तावित आवश्यकता (TPA)	स्रोत	वाहतुकीची पध्दत
रोलिंग मिल					
1.	बिलेट	4,21,080	57,420	इन हाऊस	-
2.	कोळसा	30,500	4,000	WCL खाण	रस्त्याद्वारे
SMS					
1.	स्पॉन्ज आयरन	161000	80500	खुल्या बाजारात	रस्त्याद्वारे
2.	स्क्रॅप	42000	21000	खुल्या बाजारात	रस्त्याद्वारे
3.	फलक्स	3000	1500	खुल्या बाजारात	रस्त्याद्वारे
4.	सिलिको मॅग्निज (फेरो)	3000	1500	स्थानिक बाजारात	रस्त्याद्वारे

पाण्याची आवश्यकता

प्रकल्पाकरिता एकूण 615KLD आवश्यकता आहे. युनिट करिता लागणाऱ्या पाण्याची गरज ही MIDC द्वारे पूर्ण करण्यात येईल.

प्रस्तावित प्रकल्पाकरिता आवश्यक पाण्याची विभागणी खाली दिलेली आहे.

पाण्याची आवश्यकता व सांडपाणी निर्मिती

	युनिट	पाण्याची आवश्यकता m ³ /day		सांडपाणी निर्मिती m ³ /day	सांडपाणी विल्हेवाट लावण्याची पध्दत
		विद्यमान	प्रस्तावित		
1	कुलिंग	382	176	-	-
2	वैयक्तिक वापर	21	8	23	निर्मित होणारे अपशिष्ट जल STP मध्ये प्रक्रियाकृत

					केले जाईल व वृक्षारोपणाकरिता पुनः वापर करण्यात येईल.
3	वृक्षारोपण	22	6	-	-
	एकूण	425	190	23	

विजेची आवश्यकता

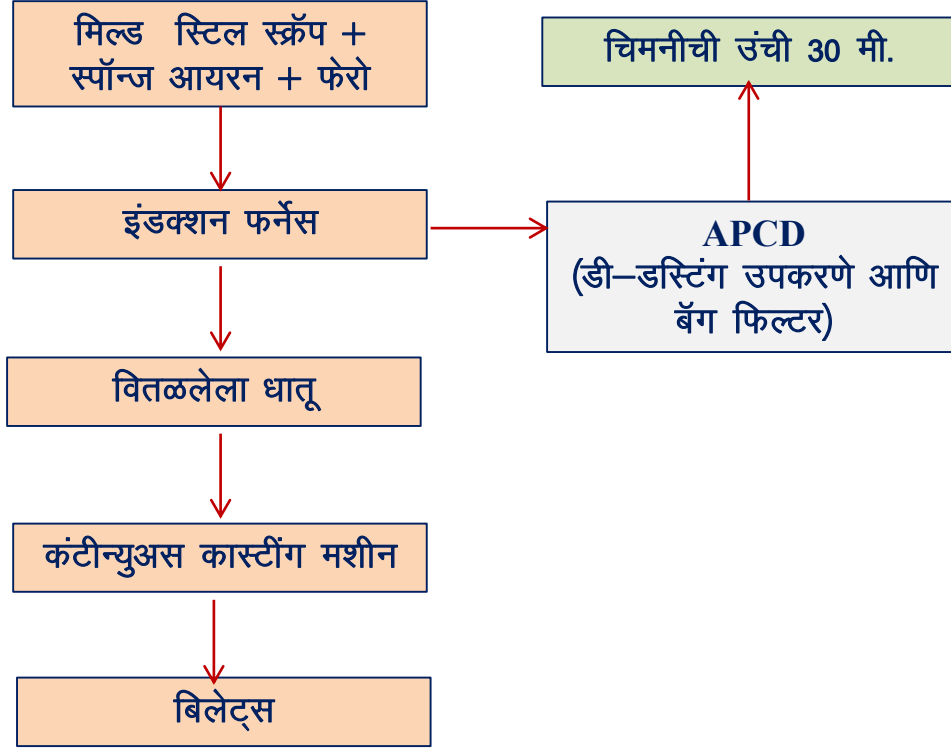
विस्तारित प्रकल्पाकरिता एकूण विजेची आवश्यकता 35 MW इतकी आहे व ही राज्य विद्युत मंडळा मार्फत प्राप्त केली जाईल.

3.0 तंत्रज्ञान व प्रक्रिया वर्णन

3.1 एम.एस. बिलेट्सची उत्पादन प्रक्रिया

इंडक्शन भट्टी मध्ये स्क्रॅप आणि स्पंज आयर्न वितळवून /थेट आयरन कमी करून (DRI) एम एस बिलेट तयार केले जातात. वितळण्याची प्रक्रिया ही एक बॅच प्रक्रिया आहे आणि प्रत्येक बॅचला "उष्णता" म्हणून संबोधले जाते. एमएस स्क्रॅप इंडक्शन भट्टी मध्ये आणला जातो आणि इंडक्शन प्रक्रिये द्वारे वितळविला जातो. गरजेनुसार, TMT बारच्या निर्मितीसाठी उपयुक्त रासायनिक रचना राखण्यासाठी संयोजक म्हणून फेरो अलॉय कमी प्रमाणात मिळविले जातात.

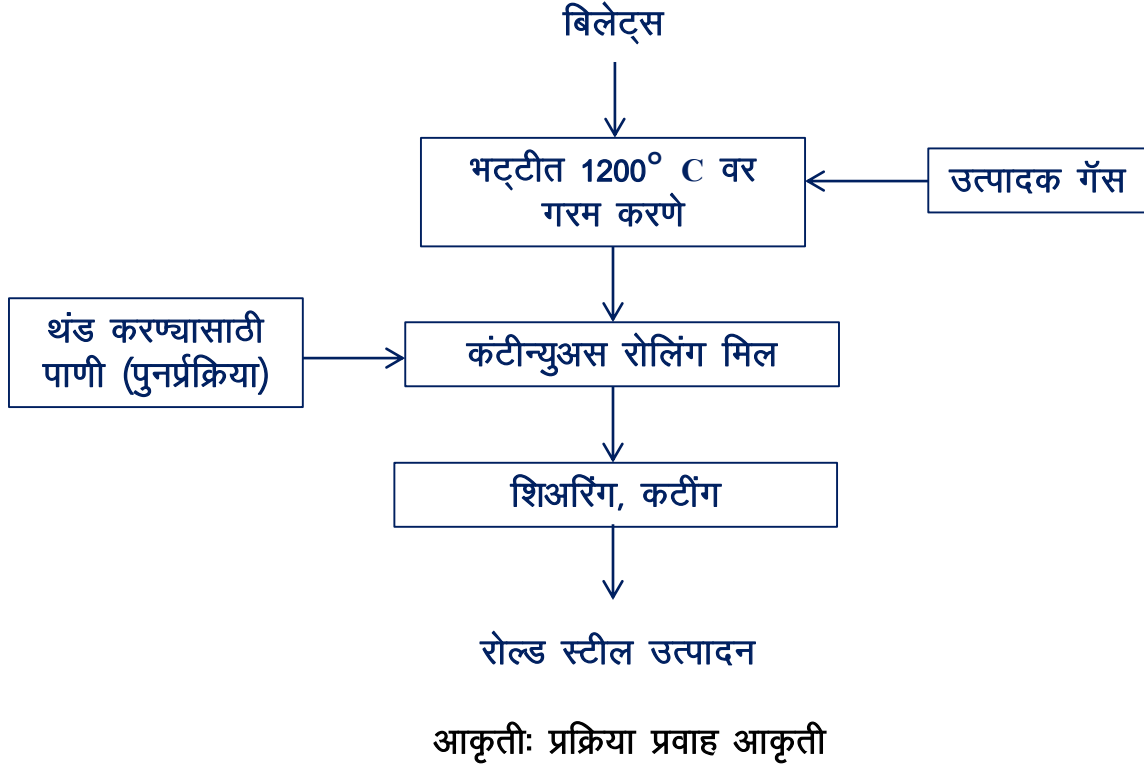
अशा प्रकारे प्राप्त द्रव धातूची उष्णता नंतर लॅडल मध्ये पाठविली जाते ज्याद्वारे ती कन्टीन्यूअस कास्टिंग मशीन मध्ये (CCM) हस्तांतरित केली जाते. CCM द्रव धातूला ठोस एमएस बिलेटमध्ये तयार आणि थंड करते. CCM चा एक भाग असलेल्या हायड्रोलिक शियर्सने अशा प्रकारे तयार केलेले बिलेट आवश्यक लांबीपर्यंत कापले जातात. एमएस बिलेट ही मध्यवर्ती उत्पादने आहेत जी TMT बारच्या उत्पादनासाठी रोलिंग मिलद्वारे वापरली जातात.

3.1 TMT बार्स:

त्यानंतर गरम बिलेट अनेक रोलसमधून काढले जातात, रोलमधून प्रत्येक पास दरम्यान त्याचे भौतिक परिमाण आणि आकार बदलतात आणि अंतिम आकार फिनिशिंग रोलमध्ये घेतला जातो.

बिलेट जे फिनिशिंग रोलमधून सुरळीतपणे जाणारे आवश्यक भौतिक गुणधर्म मिळविण्यासाठी थर्मक्स क्वेंचिंग प्रणालीवापरून क्वेंचिंग केले जातात. अशा प्रकारे तयार केलेले TMT बार कूलिंग बेडमध्ये हस्तांतरित केले जातात आणि प्रमाणित लांबीपर्यंत कापले जातात. कटिंगमुळे निर्माण होणारे अपशिष्ट एंड कटिंग/वितळणे असे संबोधले जाते आणि स्क्रॅप यार्डमध्ये पाठविले जाते.

4.0 पर्यावरणाचे वर्णन

प्रस्तावित प्रकल्प क्षेत्राच्या 10 किमी त्रिज्येतील आधारभूत पर्यावरण गुणवत्ता 1 मार्च ते 31 मे 2023 करिता तपासण्यात आली.

वायु पर्यावरण

परिवेशी वायु गुणवत्ता मोजण्या करिता प्रबळ वायु दिशेवर आधारित 8 ठिकाणांची निवड करण्यात आली, खालील श्रेणित आढळली.

PM ₁₀	: 41.9 - 74.3 µg/m ³
PM _{2.5}	: 20.2 - 40.0 µg/m ³
SO ₂	: 11.0 - 33.5 µg/m ³
NO _x	: 16.4 - 39.0 µg/m ³

आद्योगिक क्षेत्र निवासी, ग्रामिण क्षेत्र (CPCB Norms)	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO _x
	100 µg/m ³	60 µg/m ³	80 µg/m ³	80 µg/m ³

PM₁₀, PM_{2.5}, SO₂, व NO_x ची तिब्रता राष्ट्रीय परिवेशी गुणवत्ते च्या प्रमाणेच्या आत (NAAQ) आढळली.

जल पर्यावरण

5 भूपृष्ठजल व 8 भुजलाचे एकुण 13 नमुने गोळा करून विश्लेषण करण्यात आले. पाण्याच्या नमुन्याचे विश्लेषण, पाणी व सांडपाण्याची विश्लेषण पद्धती, अमेरिकन पब्लिक हेल्थ असोशिएशन (APHA) पब्लिकेशनच्या प्रमाणित पद्धतीच्या अनुसार करण्यात आले.

माहितीनुसार असे निदर्शनास आले की भुजल तसेच भूपृष्ठजलाची गुणवत्ता पिण्याचे पाणी हे कोलीफॉर्म सोडून हे (IS 10500-2012) ने निर्धारित केलेल्या अनुसंबंधित प्रमाणांच्या आत होतो. भूपृष्ठ जलात कोलीफॉर्म आढळले जे मानवी वापरामुळे आहे.

ध्वनी प्रदुषण

सर्व आठ ठिकाणी ध्वनीची पातळी राष्ट्रीय परिवेशी ध्वनी पातळी प्रमाणकासाठी पर्यावरण व वन मंत्रालया च्या राजपत्राच्या अधिसूचनेत दिल्या प्रमाणे रहिवासी क्षेत्राकरिता 55.0dB(A) किंवा 75.0dB(A) औद्योगिक क्षेत्राकरिता या प्रमाणाच्या आत आहे .

क्षेत्र संकेत	क्षेत्राची वर्गवारी	मर्यादा dB(A) Leq मध्ये	
		दिवसा	रात्री
A	औद्योगिक क्षेत्र	75	70
B	व्यापारिक क्षेत्र	65	55
C	रहिवासी क्षेत्र	55	45
D	शांतता झोन**	50	40

जमिन पर्यावरण

प्रस्तावित प्रकल्प क्षेत्राच्या सभेवतालील परिसरातील सद्याच्या मृदा अवस्थेतील मातीचे भौतिक-रासायनिक गुणवैशिष्ट्यांचे मुल्यांकन करण्याकरिता अभ्यास क्षेत्रातील निवड केलेल्या स्थळांवर मृदाचे आठ नमुने संकलित व विश्लेषित करण्यात आले. संबंधित प्राचल

खालील लक्षणे दर्शवितात.

मृदा गुणविशेषांचे निरिक्षण खालील प्रमाणे आहे.

- मृदा नमुन्यांची पोत क्ले लोम आहे.
- नमुन्याचा रंग लालसर, करडा व करडा काळा आहे.
- मृदा नमुन्यामध्ये जैविक पदार्थ 0.29 ते 3.27 g/cc च्या मध्ये आहे.
- मृदा नमुन्यामध्ये pH ची मात्रा 5.9 ते 7.26 श्रेणीत आहे.
- मृदा नमुन्यामध्ये वाहकता 132 व 462 $\mu\text{S}/\text{cm}$ श्रेणीमध्ये आहे.

5.0 संभाव्य प्रभाव व नियंत्रण उपाय योजना

वायु गुणवत्तेवर होणारे प्रभाव

प्रस्तावित विस्तारिकण उपक्रमामध्ये वायु प्रदूषणाच्या स्रोतांमुळे वायु गुणवत्तेवर होणारे प्रभावा जाणून घेतले गेले.

EIA अभ्यासामध्ये सद्याच्या पायाभूत तीव्रतेचे निरिक्षण करण्यात आले. वितळण प्रक्रिये दरम्यान प्रवर्तन भट्टी पासून प्रामुख्याने अतिरिक्त उत्सर्जन होते

प्रस्तावित प्रकल्पा कार्याच्या परिणामी खालील क्षेत्रापासून वायु उत्सर्जन होईल

- a) कच्चा माल हाताळणी व साठवणूक परिसर
- b) प्रवर्तन भट्टी
- c) वाहतूक

पर्यावरणीय भूपातळीवरील प्रदूषक तिब्रतेचे अनुमान पुढील उपक्रमांमध्ये प्रासंगिक आहे.

- सभोवतालील पर्यावरणावर प्रकल्पामुळे होणारा अनुमानित प्रभाव
- अभ्यास क्षेत्रामध्ये कमाल भुपातळी वरील तिब्रता

विद्यमान अभ्यास क्षेत्रामध्ये वायु गुणवत्तेवरील अनुमानाकरिता गणितीय प्रतिमान AERMOD वापरण्यात आले.

रहिवाशी क्षेत्राकरिता आधारभूत तिब्रतेवर अध्यारोपित केल्यानंतर प्राप्त झालेली पूर्वानुमान प्रदूषकाची श्रेणी पातळी निर्धारित NAAQ मानकांच्या मर्यादेत राहिल.

स्त्रोत उत्सर्जनाच्या वेळी, चिमनीवरील धुराचे वलय वाढतो जो त्याच्या वेगावर अवलंबून असतो. धुर जितका वाढेल किंवा साठेल, भुपातळी तिव्रता तितकीच (GLC's) कमी होईल. जेव्हा उत्सर्जन वातारणात सोडण्यात येईत ते वातावरणात वाहून जाईल, पसरेल व शेवटी एका ठराविक अंतरावर स्थिरावेल. ज्यामुळे प्रकल्प परिसरात GLC तुलनात्मक कमी होईल.

नियंत्रण उपाय

- कंपनी धूळ सक्शन प्रणाली उपलब्ध करेल जी सामग्री आणि कच्च्या मालाच्या हाताळणीमुळे होणारे उत्सर्जन नियंत्रित करेल.
- वायु गुणवत्त प्राचलांचे नियमित निरीक्षण केले जाईल.
- वाहतुकीदरम्यान होणाऱ्या धुळीचे उत्सर्जन टाळण्यासाठी कच्च्या मालाची वाहतूक करणाऱ्या वाहनांना ताडपत्रीने आच्छादित करण्यात येईल.
- उत्सर्जन निर्धारित मर्यादेत ठेवण्यासाठी कार्यक्षेत्रातील सर्व वाहनांची खात्रीपूर्वक योग्य देखभाल केली जाईल.
- लोडिंग आणि अनलोडिंग केंद्रावर पाणी फवारणीची व्यवस्था करण्यात येणार आहे, जेणेकरून सामग्रीच्या वाहतुकीदरम्यान धूळ निर्माण होण्याचे प्रमाण कमीत कमी होईल.
- कच्चा माल वाहून नेणाऱ्या ट्रकद्वारेच तयार उत्पादनाची वाहतूक केली जाईल.
- प्लांट परिसरात एकूण जागेपैकी 33 टक्के जागेत वृक्षारोपण करण्यात येईल.
- वाहनांच्या वाहतुकीमुळे होणारी धूळ कमी करण्यासाठी सर्व अंतर्गत रस्त्यांचे काँक्रीटकरण / डांबरीकरण करण्यात येईल
- जेव्हा जेव्हा, APCS काम करणार नाही, तेव्हा कच्चा माल भरणे बंद केले जाईल. ज्यामुळे APCS दुरुस्त होईपर्यंत युनिटमध्ये उत्पादन होणार नाही

पाण्यावर होणारे प्रभाव

प्रस्तावित प्रकल्पाकरिता एकूण 615 KLD इतकी पाण्याची आवश्यकता आहे. संयंत्र प्रक्रिये दरम्यान सांडपाणी तयार होणार नाही.

घनकचरा निर्मिती

अनु क्र.	घनकचरा	विद्यमान मात्रा	प्रस्तावित मात्रा	एकूण मात्रा	विल्हेवाटची पध्दत
1.	स्लॅग	8000 TPA	4000 TPA	12000 TPA	विटा निर्मात्याला विकण्यात येईल
2.	टेल कटिंग	11880 TPA	1620 TPA	13500TPA	SMS मध्ये पुनःचक्रित
3.	राख	10675 TPA	1400 TPA	12075 TPA	संपुर्ण राख एकतर रस्ता तयार करण्याकरितात वापरली जाईल किंवा विटा निर्मात्याला विकण्यात येईल
4.	टार	210 kg/Month	60 kg/Month	270 kg/Month	विटा निर्मात्याला विकण्यात येईल

जनसंख्या व सामाजिक-आर्थिक पर्यावरणावर होणारे प्रभाव

प्रस्तावित प्रकल्पाचे प्रक्रिये दरम्यान लोकसंख्या व सामाजिक-आर्थिक परिस्थितीवर होणारे आघात खालिल प्रमाणे आहेत.

- ❖ नैसर्गिक संसाधन जसे पाणी व जमिन यांचे वर प्रतिकूल प्रभाव होऊ शकतो, वायु गुणवत्तेत नगण्य प्रभाव होऊ शकते.
- ❖ रोजगाराच्या संघित वाढ व रोजगाराकरिता बाहेर स्थलांतरता घट होईल
- ❖ विस्तारिकरणानंतर 150 लोकांना रोजगार देण्यात येईल.
- ❖ स्थानिक उत्पादन व सेवा यांच्या ग्राहक किंमती, जमिनीचे मुल्य घरभाडे दर व मजुरी यात वाढ होईल.
- ❖ अभ्यास क्षेत्राच्या सामाजिक-आर्थिक पर्यावरणात सुधारणा होईल.
- ❖ वाहतुक, संप्रेषण, आरोग्य व शैक्षणिक सुविधेत सुधारणा होईल.

- ❖ व्यवसाय, वाणिज्य व सेवा क्षेत्रात वाढ झाल्यामुळे रोजगारात वाढ होईल.
- ❖ सामाजिक-आर्थिक पर्यावरणावर एकुण प्रभाव फायदेशिर असतील.

5.0 पर्यावरणीय निरीक्षण कार्यक्रम

प्रस्तावित प्रकल्पामध्ये प्रस्थापित केलेल्या प्रदूषण नियंत्रण उपकरणांच्या योग्यतेचे मुल्यांकन करण्याकरिता पर्यावरणात्मक निरीक्षण कार्यक्रम महत्वपूर्ण आहे. प्रकल्पा निरीक्षण स्थळांसह पर्यावरणीय घटकांचे नमुना संकलन व विश्लेषण केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या मार्गदर्शनानुसार करण्यात येईल.

प्रस्तावित प्रकल्प तसेच सभोवतालील क्षेत्रातील प्रदूषणाच्या पातळी मुल्यांकन नियमित आधारे करण्यात येईल. त्यामुळे अभ्यास क्षेत्राच्या पर्यावरणीय प्रदूषकांची माहिती मिळविण्याकरिता पर्यावरणीय निर्देशकांची नियमित निरीक्षण करणे आवश्यक आहे.

देखरेखीचे उद्दिष्ट्ये:

- नवीन विकासा सोबत प्रभाव मुल्यमापन अभ्यासाच्या परिणामाचे तपशिलवार पडताळणी करणे.
- आढलेल्या प्रमुख प्रदूषकांच्या दिशेने मागोवा घेणे.
- नियंत्रण उपाय योजनांच्या कार्यक्षमतेची तपासणी किंवा मुल्यमापन करणे.
- प्रस्तावित विस्तारित उपक्रमामुळे होणारे आघात मुल्यांकन अभ्यासामध्ये आढळलेले प्रभाव जे काळजी करण्यासारखे नाही त्या व्यतिरिक्त नवीन घटक सुनिश्चित करणे
- विकासा संबंधित घेण्यात आलेले गृहीतके तपासणे व आवश्यक उपाय योजना प्रारंभ करण्याचे विचलन शोधून काढणे.
- नवीन प्रकल्पाकरिता भविष्यातील पर्यावरण मुल्यांकनाकरिता माहिती तयार करून ठेवणे.

गुणविशेष ज्यांचे नियमित परिक्षण आवश्यकता आहे. खाली नमूद केले आहे.

- वायु गुणवत्ता
- पाणी व सांडपाणी गुणवत्ता

- ध्वनी पातळी
- मृदा गुणवत्ता
- इकोलॉजी संवर्धन व वनीकरण केले आहे
- सामाजिक आर्थिक घटक व सामाजिक विकास

6.0 अतिरिक्त अभ्यास

MoEF&CC द्वारे जारी केलेले ToR मुद्दांनुसार अतिरिक्त अभ्यास म्हणजे गावातील लोकांशी संपर्क, सार्वजनिक आघात मुल्यांकन, जोखिम मुल्यांकन व आपत्ति व्यवस्थापन योजना हे आहे.

7.0 प्रकल्पाचे फायदे

प्रस्तावित विस्तार प्रकल्पांमुळे सामाजिक पायाभूत सुविधा आणि रोजगाररतील भौतिक पायाभूत सुविधांमध्ये अनेक सकारात्मक सुधारणा होतील.

8.0 पर्यावरण व्यवस्थापन योजना

मेसर्स सनविजय रोलिंग अँड इंजिनीअरिंग लिमिटेडच्या व्यवस्थापनाने विद्यमान प्रकल्पातील पर्यावरण प्रदूषणावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी आणि कमी करण्यासाठी आवश्यक ती सर्व प्रयत्न केलेली आहेत आणि प्रस्तावित विस्तार प्रकल्पातही अशाच प्रकारे प्रयत्न केले जातील. पर्यावरण व्यवस्थापन आराखड्यात प्रकल्प प्रवर्तकाने प्रक्रिया टप्प्यात प्रस्तावित केलेल्या पर्यावरण प्रदूषण नियंत्रण प्रणालीच्या सर्व घटकांची माहिती दिलेली आहे. पर्यावरण व वन मंत्रालय नवी दिल्ली, केंद्र आणि राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार प्रकल्प पश्चाप देखरेख टप्प्यात राबविण्यात येणाऱ्या आराखड्याचे थोडक्यात वर्णन पर्यावरण व्यवस्थापन आराखड्यात करण्यात आले आहे.

वायू पर्यावरण

कच्चा माल हाताळणी प्रणाली, माल वाहतूक, प्रक्रिया उपकरणांनामध्ये भरण्यात येणारा कच्चा माल वायू प्रदूषणाचे स्रोत आहेत. कच्चा माल फीडिंग सिस्टमसाठी स्वयंचलित प्रक्रिया उपकरणे सुसज्ज केली जातील.

प्रदूषकांचे उत्सर्जन विहित व वैधानिक निकषांच्या आत राखण्यासाठी पुरेशा उपाययोजना यापूर्वीच अवलंबिल्या आहेत.

- विस्तार टप्प्यात चिमनी आधी फ्यूम एक्सट्रॅक्शन सिस्टीमसह बॅग फिल्टर प्रस्तावित आहे.
- सामग्री अनलोडिंग प्रक्रिया, सामग्री स्थानांतरण केंद्रापासून होणारे उत्सर्जन पूर्णपणे संपूर्ण आवरणासह नियंत्रित केले जाईल.
- राष्ट्रीय परिवेशी वायु गुणवत्ता प्रमाणक सोबत अनुपालनाचे प्रतिवेदन सुनिश्चित करण्याकरिता नियमित आधारावर परिवेशी वायु गुणवत्ता तपासणी करण्यात येईल. कारखान्याच्या परिसरात परिवेशी वायु गुणवत्ता CPCB ने दिलेल्या प्रमाणापेक्षा अधिक राहणार नाही (PM_{10} $100\mu g/m^3$, $PM_{2.5}$ $60\mu g/m^3$, SO_2 $80\mu g/m^3$, NO_x $80\mu g/m^3$ and CO $04\mu g/m^3$)
- चिमनीचे नियमित निरीक्षण केले जात आहे आणि विस्ताराच्या टप्प्यात नंतरही सुरु ठेवले जाईल. प्रकल्पाच्या विस्तारानंतर CPCB /राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने निश्चित केलेल्या संबंधित मानकांची पूर्तता करण्यासाठी प्रकल्पातून होणारे सर्व उत्सर्जन खात्रीपूर्वक नियंत्रित केले जाईल

ध्वनी प्रदूषण

विविध उपकरणांची नियमित तपासणी, ध्वनी उत्पन्न करणाऱ्या युनिट जवळ काम करणाऱ्या व्यक्तींना इयर प्लग/मफ पुरविण्यात येतील. तसेच सर्व खुल्या उपकरणांना आवरण करण्यात येईल, ध्वनी प्रदूषण रोखण्याकरिता विभाजकाची योग्य रचना करण्यात येईल.

पाण्यावर होणारे प्रभाव

सध्याच्या प्रकल्पातून निर्मित संपूर्ण सांडपाणी केवळ कुलिंग करण्यासाठी वापरले जात असल्याने विस्तारीकरण नंतर कोणत्याही प्रकारचे सांडपाणी निर्मिती होणे अपेक्षित नाही

घनकचऱ्याचे व्यवस्थापन

- सखल भागातील जमीन सपाट करण्यासाठी स्लॅग आणि टेल कटिंग चा वापर केला जात आहे / केला जाईल आणि विस्तारानंतर ही कामे सुरु ठेवली जातील
- अपशिष्ट किवा अवशेष असलेले तेलाची CHWTSDF मधे भस्मीकरणाद्वारे विल्हेवाट लावण्यात येईल.

सामाजिक आर्थिक पर्यावरणावर प्रभाव

ही कंपनी या क्षेत्राच्या सर्वांगीण सामाजिक आणि आर्थिक विकासात मदत करेल. वितारिकरणा नंतर 500 लोकांना रोजगार उपलब्ध करून देतील प्रस्तावित प्रकल्प उपक्रमात निर्माण होणारे प्रतिकूल प्रभाव शमविण्या करिता व स्थानिक लोकांमधिल आशंका कमी करण्याकरिता, सुरळित प्रारंभ व प्रकल्प कार्यरत करण्याकरिता प्रभावशाली पर्यावरणीय व्यवस्थापन योजना तयार करणे आवश्यक आहे.

हरित पट्टा विकास

वृक्षारोपण क्षेत्रातील सौंदर्य गुणवत्तेत वाढ करण्याव्यतिरिक्त फ्युजीटिव उत्सर्जन शोषित करण्यास व ध्वनी क्षीण करण्यास मदत करतात. संयंत्र परिसरात पर्याप्त वृक्षारोपण व हरित पट्टा विकसित करण्यात येईल. एकूण 33 टक्के जमिनीवर वृक्षारोपण करण्यात येईल. स्थानीक झाडांद्वारे हरितपट्टा तयार केला जाईल.

निष्कर्ष

विविध पर्यावरणीय घटकांवर होणाऱ्या सकारात्मक आणि नकारात्मक परिणामांच्या दृष्टीने परिणामांच्या मूल्यमापनावरून असा निष्कर्ष काढता येतो की, प्रकल्पाच्या आजूबाजूच्या पर्यावरणावर कोणताही मोठा प्रतिकूल परिणाम होणार नाही.

ऑपरेशन प्रक्रियेमुळे होणारे परिणाम कमी करण्यासाठी, क्षेत्रावर सतत देखरेख आणि त्वरित दुरुस्तीसाठी सुनियोजित EMP आणि तपशीलवार प्रकल्प पश्चात निरिक्षण सिस्टम उपलब्ध केलेली आहे. प्रकल्पाच्या उपक्रमांमुळे प्रकल्पस्थळी आणि आजूबाजूच्या सामाजिक आणि आर्थिक स्थितीत लक्षणीय सुधारणा होईल.